

Veřejná ochránkyně práv
Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.

V Brně dne 18. července 2014
Sp. zn.: 4296/2012/VOP/PMJ

Vážená paní H.,

ukončila jsem šetření podnětu zahájeného mým předchůdcem ve věci výše starobního důchodu paní A. K. (dále též „stěžovatelka“), který byl paní K. přiznán rozhodnutím ČSSZ ze dne 22. 10. 2007.

Šetřením záležitosti stěžovatelky jsem nezjistila důvod k iniciování nápravných opatření ze strany ČSSZ, neboť její pochybení bylo dalším postupem napraveno.

Při svém šetření jsem se soustředila zejména na objasnění následujících skutečností, které vyplynuly najevo po prostudování dávkového spisu, a vyjádření zdravotní pojišťovny A. a Úřadu práce České republiky.

Z potvrzení Generálního ředitelství Úřadu práce České republiky ze dne 25. 1. 2013 bylo patrné, že stěžovatelka byla vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání i v období od 7. 7. 1992 do 30. 9. 1992 a v období od 7. 10. 1993 do 4. 4. 1995. V žádosti o přiznání invalidního důchodu ze dne 23. 11. 1993 stěžovatelka uvedla, že byla zaměstnána jako dělnice u Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu od 30. 9. 1992 do 30. 9. 1993. Rovněž z přípisu „Informace o pojištění zdravotní pojišťovny A.“ ze dne 15. 8. 2012 vyplynulo, že stěžovatelka byla v období od 1. 1. 1993 do 1. 10. 1993 zaměstnancem Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského.

Můj předchůdce se proto obrátil na ředitele odboru interního auditu a kontroly ČSSZ a požadoval vysvětlení, proč nebyly tyto informace, jejichž část byla zřejmá již ze žádosti o invalidní důchod (v době žádosti o starobní důchod byl tento důchod již oduznán), zohledněny při přiznání starobního důchodu stěžovatelky.

Ředitel odboru interního auditu a kontroly poukázal na skutečnost, že v žádosti o přiznání předčasného starobního důchodu stěžovatelky ze dne 20. 6. 2007 byly toliko uvedeny doby pojištění od 2. 9. 1996 do 20. 6. 2007, a toto zjištění interpretoval tak, že ČSSZ zohlednila veškeré doby pojištění, které byly již dříve hodnoceny při výpočtu částečného invalidního důchodu.

K dalšímu podnětu mého předchůdce ČSSZ oslovila Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský se žádostí o potvrzení doby pojištění a vyměřovacích základů paní K. v období od 30. 9. 1992 do 1. 10. 1993. ČSSZ pak po součinnosti s bývalým zaměstnavatelem stěžovatelky konstatovala, že evidenční ani mzdový list nebyl nalezen, avšak ze zjištěných písemností bylo možné alespoň potvrdit dobu pojištění stěžovatelky. Za tohoto stavu a při absenci jiných důkazů, prokazujících výši dosahovaných výdělků, ČSSZ dohodnotila označenou dobu zaměstnání bez uvedení výdělků jako dobu vyloučenou.

Na tomto místě uvádím, že pro případy, kdy není sporu o tom, že pojištěnec byl po určitou dobu poplatníkem pojistného, nelze však zjistit výši jeho vyměřovacích základů, stanoví zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění skutečně pravidlo,

podle kterého se tyto doby pro účely výpočtu výše dávky vylučují [srov. § 16 odst. 4 písm. c) a § 16 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. věta druhá za středníkem].

Co se týká doby vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, která byla v rámci mého šetření zjištěna a doložena, tyto doby ČSSZ následně uznala.

Mohu tak učinit první dílčí závěr, že z obsahu dostupných podkladů evidence, které již byly hodnoceny především v řízení o částečném invalidním důchodu, tak nebylo možno bez dalšího dojít k úplnému zjištění skutkového stavu věci v řízení o předčasném starobním důchodu, a to se dále negativně projevilo při výpočtu jeho výše.

ČSSZ však dalším postupem namítané doby pojištění zohlednila, respektive dodatečně započítala nově prokázanou dobu pojištění, inkriminovanou dobu zaměstnání vyloučila a vydala nové rozhodnutí.

Stěžovatelce byl rozhodnutím ze dne 22. 7. 2013 ode dne 21. 6. 2007 zvýšen starobní důchod na částku 4.680,- Kč měsíčně oproti původně přiznanému důchodu ve výši 4.185,- Kč měsíčně. Po valorizacích starobní důchod od ledna 2013 činil částku 5.894,- Kč měsíčně.

ČSSZ za období od 7. 6. 2008 do 13. 8. 2013 poukázala stěžovatelce doplatek ve výši 33.806,- Kč a za období od 14. 8. 2013 do 13. 9. 2013 ve výši 567,- Kč.

Ve věci jsem se však nespokojila s tím, že doplatek důchodu dle názoru ČSSZ náležel podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, pět let zpět od uplatnění nároku (tj. od 7. 6. 2013), a stěžovatelce měl tedy příslušet pouze od 7. 6. 2008, nikoliv od 21. 6. 2007.

Dle ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. Důchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení; pro běh této lhůty platí § 55 odst. 2 věta druhá a třetí téhož zákona obdobně. Důchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod nebyl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení. Uvedeným postupem lze důchod doplatit nejpozději od 1. 1. 2006¹.

V žádosti o přiznání částečného invalidního důchodu ze dne 23. 11. 1993 stěžovatelka uvedla, že byla zaměstnána jako dělnice u Ústředního kontrolního

¹ Dle čl. II bodu 14 zákona č. 306/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se za dobu před 1. lednem 2009 důchod nebo jeho zvýšení doplatí ve výši, v níž důchod správně náležel, nejvýše v rozsahu stanoveném právními předpisy účinnými ke dni 31. prosince 2008. Ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, ve znění do 31. 12. 2008, pak zakotvovalo, že pokud byl důchod přiznán nebo vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, nejvýše však tři roky nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod, nebo jeho zvýšení.

a zkušebního ústavu od 30. 9. 1992 do 30. 9. 1993, daná skutečnost byla ověřena dle občanského průkazu stěžovatelky č. xyz. Dále je v žádosti uvedeno, že stěžovatelka byla od 7. 10. 1993 vedena u Úřadu práce Praha-západ jako uchazeč o zaměstnání, žádáno potvrzení PMV 24. 11. 1993, potvrzení odesláno.

Ve vyjádření k této skutečnosti ředitel interního auditu a kontroly zdůraznil, že v žádosti stěžovatelky o předčasný důchod ze dne 20. 6. 2007 byly uvedeny pouze doby pojištění od 2. 9. 1996 do 20. 6. 2007 s tím, že ČSSZ zohlednila veškeré doby pojištění, které byly již dříve hodnoceny při výpočtu částečného invalidního důchodu a využila dostupné podklady ze své evidence.

Z obsahu dostupných podkladů evidence v dávkovém spisu, které již byly k dispozici především v řízení o částečném invalidním důchodu, však po mém soudu nebylo možno bez dalšího dojít k úplnému zjištění stavu věci v řízení o předčasném starobním důchodu. Tento materiál z dávkového spisu měla ČSSZ při svém rozhodování o předčasném starobním důchodu již k dispozici, a nelze rovněž opomenout i její poučovací povinnost při sepisování žádosti o starobní důchod, kdy podle ustanovení § 6 odst. 4 písm. i) a l) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, okresní správy sociálního zabezpečení sepisují žádosti o dávky důchodového pojištění a poskytují občanům odbornou pomoc ve věcech sociálního zabezpečení.

Paní K. tak měl z vyložených důvodů náležet doplatek důchodu nikoliv od 7. 6. 2008, ale již od 21. 6. 2007.

ČSSZ tento závěr přijala a dne 13. 3. 2014 poukázala stěžovatelce i zbývající doplatek důchodu za období od 21. 6. 2007 do 6. 6. 2008 ve výši 5.782,- Kč.

Vážená paní H., protože jsem dále neshledala důvody, abych zasáhla ve prospěch paní K., neboť ČSSZ postupovala v rámci následné nápravy posuzovaného rozhodnutí v souladu se zákonem, přičemž skutečnosti mající vliv na výši jejího starobního důchodu v novém rozhodnutí již správně zohlednila a nakonec dospěla i ke správné výši doplatku důchodu, své šetření uzavírám ve smyslu ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochrání práv, ve znění pozdějších předpisů.

S pozdravem

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D., v. r.
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)